

Brug leggen naar onderwijs

Celine Mertens & Eva Vens (HOGENT)

Karima Adouiri (Stad en OCMW Lier)

Inspiratiedag Plan Samenleven

25/05/2023

Celine Mertens
Marie Seghers
Katrien De Maegd
Christian Van Kerckhove

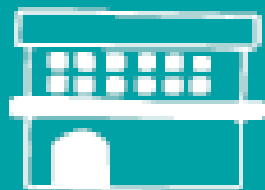
Kan onderwijs zonder welzijn? En vice versa?

Programma

1. Onderzoek HOGENT
2. Noden in en rond scholen
3. Enter de brugfiguur
 1. Een gevarieerd palet
 1. Invulling brugfigurenwerking
 2. Doelen brugfigurenwerking
 3. Bruggencontinuüm
 4. Rollen brugfiguur
 2. Uitdagingen
4. Bouwstenen voor samenwerking
5. Q&A

1. HOGENT onderzocht

Onderzoeksvraag

Hoe (kunnen) school- en welzijnsactoren samenwerken i.f.v. ondersteuning van gezinnen in kwetsbare situaties op de basisschool?

Stand van zaken

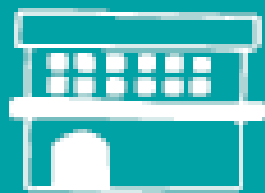

Inzicht in waarom, wie, hoe, voorwaarden en uitdagingen

Wat kunnen we hieruit leren?

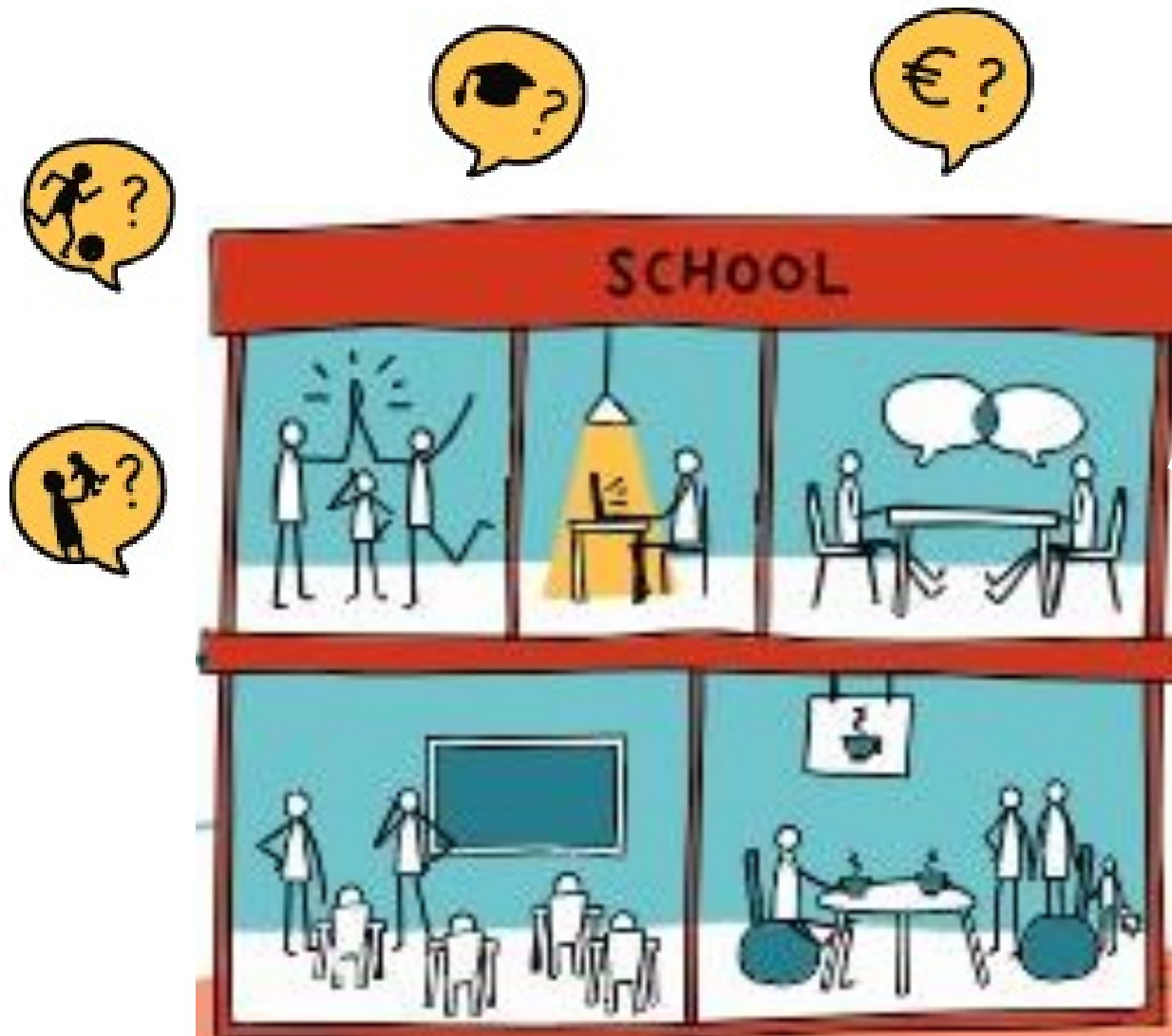
2. Noden in en rond scholen

Welke problematieken van gezinnen dienen zich aan op scholen?

Kan onderwijs
zonder welzijn?
En vice versa?

Welke problematieken van gezinnen dienen zich aan op scholen?

*We hebben veel mensen die het financieel moeilijk hebben. Dat zien we aan het aantal schooltoelages die we hebben toegekend en ook vooral aan de kansenpassen die we hebben.
(zorgcoördinator Sint-Niklaas)*

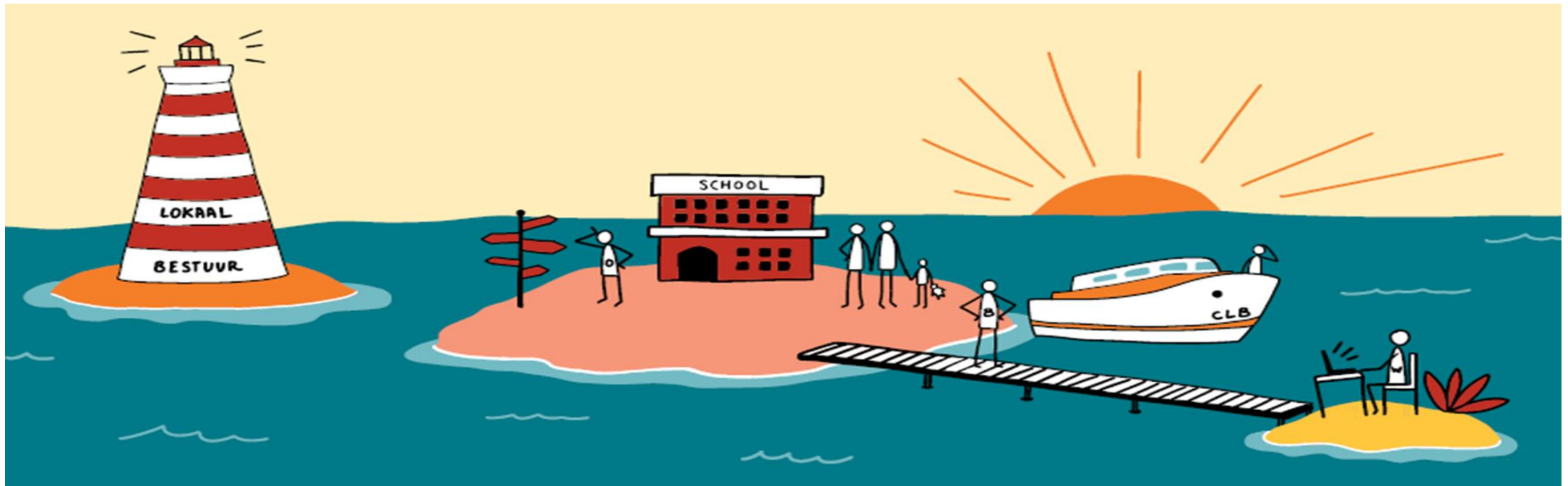
Nooit naar de dokter gaan, geen tandartsbezoeken, niet weten dat Fristi eigenlijk ongezond is. (directie Gent)

**EQUALITY
RESEARCH
COLLECTIVE**

**HO
GENT**

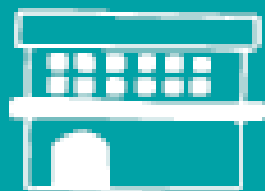
Roep naar ondersteuning

“Daar droom ik wel van, dat er iemand van het welzijnswerk binnen het beleid van de school wordt opgenomen en zichtbaar aanwezig is. Hoe mooi zou het niet zijn dat ik hier een brugfiguur heb waartegen ik kan zeggen: ‘Ik denk dat die mama eronder door zit, kom jij ‘s morgens eens, kan je daar eens een gesprek mee doen?’” (directie Heverlee)

3. Enter de brugfiguur

- Een gevarieerd palet -

Methode - Online bevraging

Regio's

- Brugfiguren Oost- en West-Vlaanderen (n= 51)
 - Veel brugfigurenwerkingen
 - Oost-Vlaanderen: 17 gemeentes
 - West-Vlaanderen: 32 gemeentes
 - Goede contacten
 - Goede spreiding stedelijk – centrumsteden – landelijk

Focus bevraging

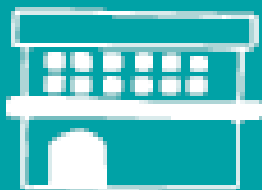
- Invulling brugfigurenwerkingen
- Rollen brugfiguur
- Samenwerking/afstemming CLB
- Samenwerking/afstemming andere outreachers op scholen

Variatie in invulling brugfigurenwerkingen

- Dienst Flankerend Onderwijsbeleid, Welzijn of Samenleven – 45,9%
- OCMW, het Sociaal Huis - 27,87%
- Onderwijsopbouwwerkers (SAAMO) – 6,56%
- Huis van het Kind – 3,28%
- Vereniging waar armen het woord nemen – 1,64%
- Vrijwilligers – (bijv. Stad en OCMW Lier)

- Kennismakingsrondje -

1. Ben je van Oost-Vlaanderen/ West-Vlaanderen/ Antwerpen/ Limburg/ Vlaams-Brabant?
2. Stadsdienst onderwijs/ Stadsdienst welzijn/ OCMW/ vereniging waar armen het woord nemen/ Huis van het Kind/ een onderwijscentrum/...?
3. Ben je actief in een centrumstad/ grootstad/ landelijk gemeente?
4. Ben je actief in het basisonderwijs/ secundair onderwijs?

Variatie in doelen brugfigurenwerkingen

- (kinder)-armoedebestrijding – 58,82%
- Gelijke onderwijskansen – 52,94%
- Rechtenverkenning en –toekenning: sociale grondrechten – 37,25%
- Versterken partnerschap ouder – school – 21,57%
- Verbindend werken tussen ouder – school – hulpverlening – buurt – 11,76%
- Versterken gezinnen – 9,80%
- Netwerk uitbouwen voor en met gezinnen – 9,80%

Liers project Schoolcoaches

Doel:

- Ouders versterken in hun rol: de schoolse ondersteuning van hun kind(eren)
- Kinderen helpen bij hun schoolse ontwikkeling en de bevordering van hun welbevinden

Doelgroep:

- Lierse gezinnen met kinderen in de lagere school.
- => Kansarme gezinnen, gezinnen met een migratieachtergrond, nieuwkomers en/of kinderen met anderstalige ouders.
- Lierse scholen die kampen met diversiteitsvragen of gebrek aan diversiteitsbeleid.

Aanbod:

- Begeleiding: inhoudelijk, administratief, emotioneel, communicatief, praktisch, ...
- Niet enkel huiswerk, maar ook contextbegeleiding
- 2x / week – aan huis

Krachtlijnen:

- Flexibel en op maat, doch doelgericht
- Aandacht voor de context
- Verbindend en versterkend in functie van duurzaamheid - Ondersteunen vanuit krachten en eigenaarschap
- Een sterke vrijwilligerswerking aan de basis - Cultuursensitieve basishouding met respect voor het ouderschap

Meest voorkomende vragen van gezinnen

1	Schoolse vaardigheden
2	Hobby en vrije tijd
	Steunnetwerk / hulp vragen
3	Zelfbeeld ouders en kinderen
	Communicatie / Taal
	Financiën
	Administratie
4	Wonen
	Attitudes (op tijd komen, zichzelf organiseren,...)
5	Gezondheid (gezonde voeding, ...)
	Cultuur / religie
	Relatie
6	Werk - opleiding

Rolverdeling

- **Rol ouders:** betrokkenheid, onder begeleiding opnemen vd ouderrol.
- **Rol schoolcoach (vrijwilliger):** facilitator. Betrekt ouders bij elke actie, versterkt ouderrol. Ondersteunt de kinderen tijdens hun schoolloopbaan. Legt de brug tussen gezin en school.
- **Rol projectcoördinator:** matching, ondersteuning vrijwilligers, coördinatie vrijwilligerswerking, evaluatie, bijsturing, opstart/ afronding van een traject, onderhoudt contacten met de school, vangt moeilijke vragen op, ondersteunt de brug tussen vrijwilliger-ouder-school.
- **Rol projectmanager:** regiefunctie, uittekenen krijtlijnen/format, algemene opvolging van het project, de doelstellingen en de resultaten, afstemming/communicatie stadsbestuur.

Kritische succesfactoren

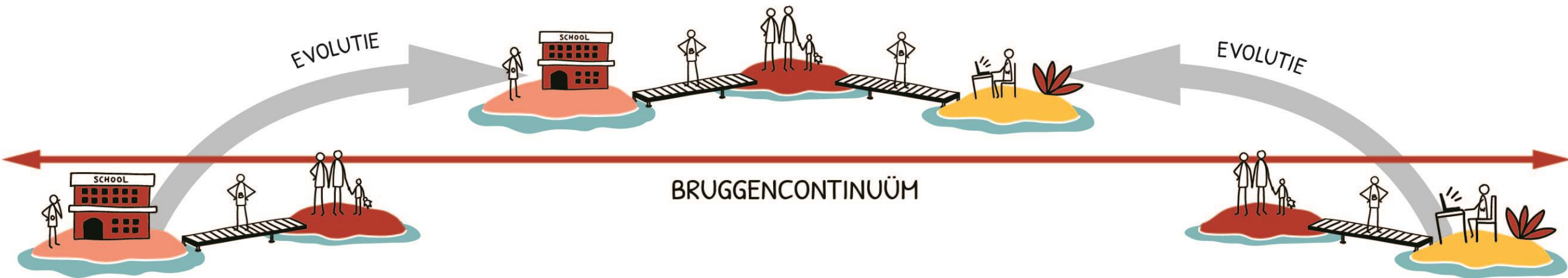
SUCCESSFACTOREN	VALKUILEN
Budget	'We nemen het er bij'
Personeelsinzet	
Professionele voorbereiding en opvolging/omkadering	
Omgevingsanalyse: ken je doelgroep	Exclusief perspectief lok bestuur, school Gebrek stem ouders
Sterke vrijwilligerswerking	Blij zijn met elke vrijwilliger Engagement vrijwilligers
Selectie / profiel vrijwilligers	
Inspelen op een nood	Vraag is groter dan het aanbod
Aanbod afgestemd op leerstof school	Gebrekkige betrokkenheid scholen

Feedback scholen

- Beter contact tussen school en ouders.
- Vooruitgang in stiptheid en netheid bv: huiswerk op tijd af, huiswerk correct en netjes gemaakt, schoolmateriaal gekocht, extra oefenmateriaal gekocht,...
- Betere schoolresultaten.
- Ervaren een evolutie in de Nederlandse taal.
- Verandering op vlak van houding en betrokkenheid bv: gemotiveerd, zelfvertrouwen (vinger durven opsteken), leerling begrijpt beter wat er van hen verwacht wordt, leerlingen willen extra oefeningen om thuis te oefenen en zijn gemotiveerder voor huiswerk.
- Verandering op vlak van houding ouders, bv. leerkracht durven aanspreken.
- Verbetering op vlak van administratie: thuis oefenen op Bingel, rapporten en brieven op tijd terug geven en invullen, ... Scholen merken op dat ouders meer betrokken zijn qua administratie.
- Scholen ervaren een sterke verbondenheid tussen schoolcoach en gezin.

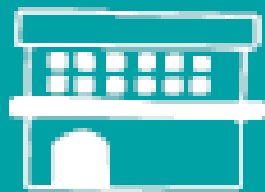
Variatie in accent brugfigurenwerking

Dé brugfiguur of een bruggencontinuüm?

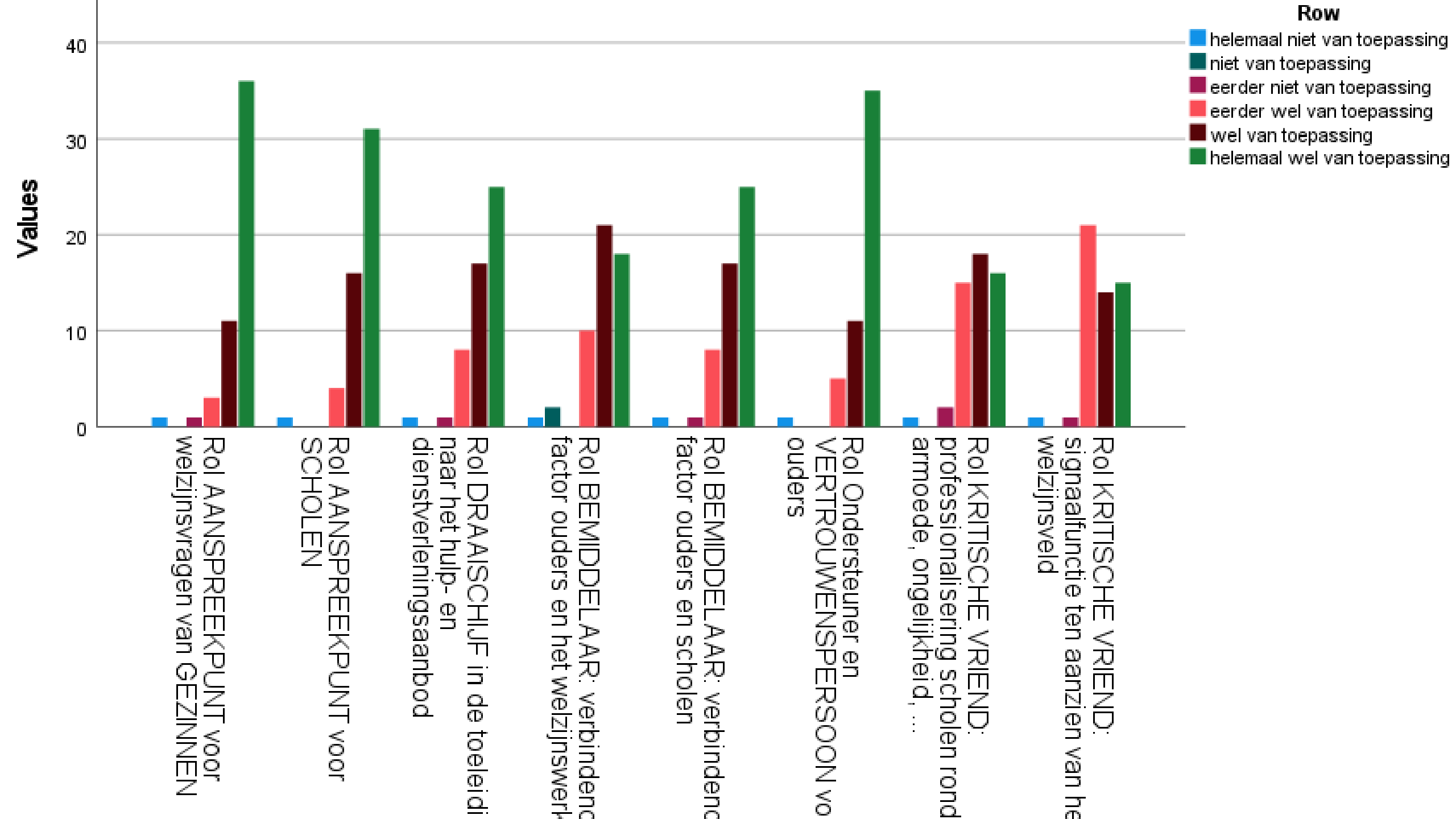
- Uitmensseling -

Waar positioneer jij je met jouw werking
en waarom?

Variatie in rollen brugfiguur

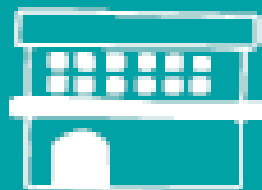
1. Aanspreekpunt voor scholen en ouders
2. Draaischijf
3. Ondersteuner en vertrouwensfiguur
4. Verbindende factor: vertaal- en verteerwerk
5. Netwerker: voor de eigen werking, rond de school en rond ouders
6. Luis in de pels: ondersteuner en begeleider van beleidsprocessen in scholen

- Uitswisseling -

1. In welke rol voel je je het meest comfortabel?

2. Welke rol vind je het moeilijkst te realiseren?

Variatie in rollen brugfiguur

1. Aanspreekpunt voor scholen en ouders – 11,5%
2. Draaischijf – 19%
3. Ondersteuner en vertrouwensfiguur – 9%
4. Verbindende factor: vertaal- en verteerwerk – 17%
5. Netwerker: voor de eigen werking, rond de school en rond ouders
6. Luis in de pels: ondersteuner en begeleider van beleidsprocessen in scholen – 73%

Conclusie: een gevarieerd pallet

- Dé brugfiguur bestaat niet
 - Een vlag die verschillende ladingen dekt
 - Term is dezelfde, toch is de rol/het takenpakket heel divers

Profiel schoolcoach

Houding	Vaardigheden	Voorwaarden	Kennis
Wil om een maatschappelijke bijdrage te doen	Gestructureerd zijn / organiserend	Zich houden aan de principes en uitgangspunten van het project	Digitale kennis
Open basishouding t.a.v. diverse doelgroepen	Zelfstandig kunnen werken binnen het kader van het project	Duidelijk inzicht in contactbegeleiding	Zicht op onderwijs in Vlaanderen (in grote lijnen)
(Kind)vriendelijke uitstraling	Communicatief & tactvol	Engagement van 1 schooljaar	Nederlandstalig
Rustig en benaderbaar	Oog hebben voor signalen	Continuïteit in de gezinscontacten	Meertaligheid is een +
Open voor feedback / bijsturing	Flexibel / aanpassingsvermogen	Deelname vorming en intervisie	In bezit van gerelateerde werkervaring of opleidingen is een +
Discreet en betrouwbaar	Vermogen om te luisteren	Deelname aan evaluatie & geven / opnemen van feedback	
Hands-on bij signalen/noden	Creatief	Bewijs van goed gedrag en zeden	
Empathisch / inlevingsvermogen	Resultaatsgericht werken		
Zelfbeheersend	Kunnen samenwerken		

Selectie van het gewenste profiel

- Belangrijk om bij elke vraag (tel/mail) duidelijk te zijn over de aanpak en de deelnameprocedure.
 - Belangrijk om van bij het begin te duiden welk profiel je zoekt + de procedure om je als vrijwilliger kandidaat te stellen.
 - Niet elke vrijwilliger die zich kandidaat stelt, zal effectief starten.
=> Geeft gewicht aan het project én verhoogt je kwaliteit.
- Kennismakingsgesprek / intake
 - Gesprek om elkaar beter te leren kennen + alle info te delen/vragen te beantwoorden over het project.
 - Een kennismakingsgesprek is een veilige eerste stap voor geïnteresseerden. Zij hebben zich dan nog tot niets geëngageerd en kunnen op basis van de informatie die ze krijgen zelf ook nog nadenken of het iets voor hen is.
 - Tijdens dit gesprek zal er o.a. gepeild worden naar elementen om een profiel te vormen van de vrijwilliger.

Van selectie tot match met een gezin

- Beslissing samenwerking, doorverwijzing of weigering.
 - Ofwel wordt de vrijwilliger geschikt geacht op basis van gesprek.
 - Ofwel stellen we een doorverwijzing voor (ander project).
=> we zien kwaliteiten die beter matchen met een ander project
 - Slechts in extreme gevallen worden vrijwilligers volledig geweigerd.
- Matching met een gezin
 - Het intakegesprek en –formulier is een belangrijke tool ifv de matching met een gezin.
 - Er wordt op basis van het profiel van de vrijwilliger bekeken met welk gezin de vrijwilliger best gematcht wordt.
 - Zowel de vrijwilliger als het gezin wordt op de hoogte gebracht en een eerste contactmoment wordt begeleid.

Uitdagingen in werking

Scholen versterken

- 73% vindt 'luis in de pels' moeilijk te realiseren
 - Blik naar binnen gericht: schoolwerking onder de loep
 - Eigenaarschap gedeelde zorg
 - Handelingsverlegenheid → 'uitbesteden'
 - Voorwaarden: Tijd, mandaat en steun van directie

"Scholen zien ons vaak als een helpende hand, een ondersteuner, die hen helpt in hun werking. De werking zelf aanpassen of kritisch bekijken botst vaak op weerstand." (brugfiguur)

Uitdagingen in werking

Beperking bij toeleiden

- Hoge wachtlijsten

Samenwerking CLB

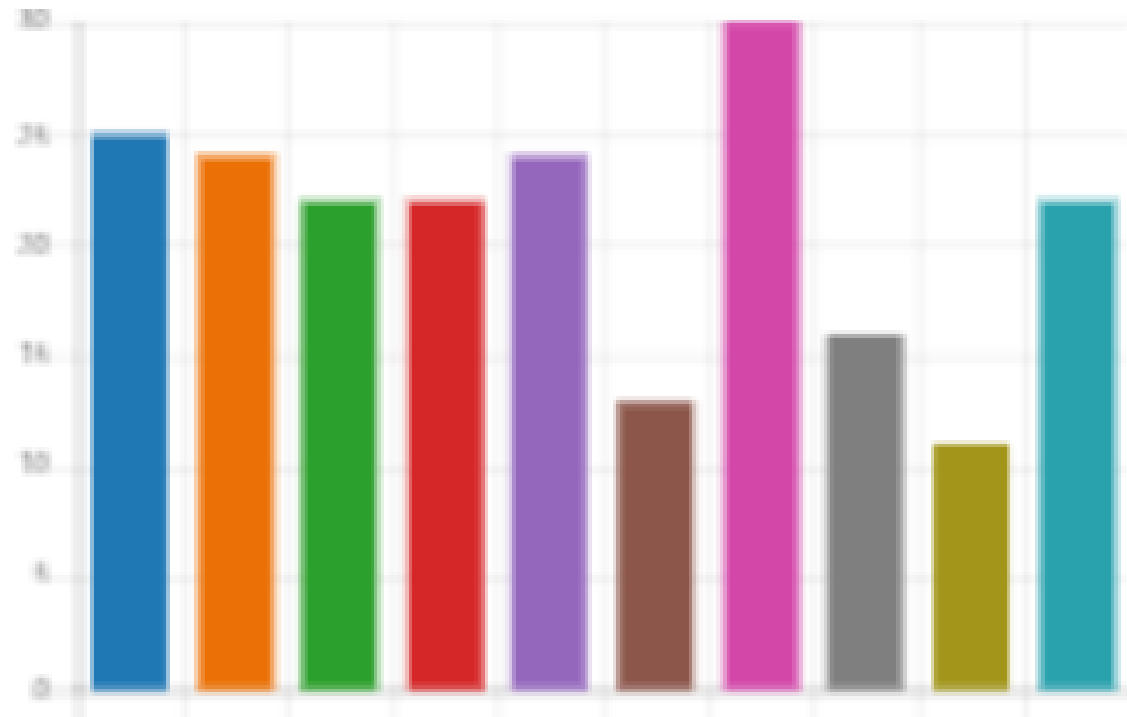
- Terreinafbakening/taakafbakening
 - ! Belangrijke, maar soms onduidelijke rol, wat betreft de invulling van de draaischijffunctie
 - ! Grote variatie binnen en tussen CLB's
 - ! Draagkracht CLB

“Voor sommige zaken is het duidelijk wie wat opneemt. Andere zaken zijn overlappend. Soms neem ik dingen op die eigenlijk de taak zijn van het CLB, als blijkt dat het CLB er niet mee vooruit kan/wil gaan.” (brugfiguur)

Samenwerking CLB en brugfiguren

Brede waaier aan problematieken waarrond er samenwerking is.

Financiële/materiële noden	25
Administratieve noden	24
Huisvestingsproblematieken	22
Opvoedingsvragen en - noden	22
Problematieken binnen het fu...	24
Gezondheid en hygiëne	13
Beperkt sociaal netwerk	30
Gedragsproblemen	16
Leerproblemen	11
Schoolse vaardigheden onder...	22

Samenwerking Lierse scholen

- Visie scholen pré corona: huiswerkbegeleiding, extra hulp bij schoolzaken = vooral een opdracht voor derden.
- Visie scholen post corona: meer inzicht in de kwetsbaarheden van kinderen en ouders, **meer bereidheid** tot samenwerking rond het uittekenen van een ondersteuningsbeleid na schooluren, meer bereidheid tot het zelf organiseren en onderzoeken van de eigen mogelijkheden.

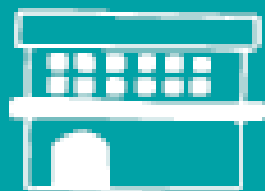
Samenwerking Lierse scholen

- Fysieke scholenronde: in dialoog met de scholen over kwetsbare doelgroepen, huiswerk, ...
- Aanvullende elektronische bevraging.
- Resultaten (7 van de 8 lagere scholen):
 - 2 scholen hebben een aanbod hwb in groep
 - In het fysieke gesprek waren alle scholen bereid een aanbod te organiseren vs op de papieren bevraging slechts 1 extra school
 - Alle scholen (met uitzondering van 1) willen daar ondersteuning bij krijgen
 - Alle scholen (met uitzondering van 1) verwijzen door naar externe ondersteuningsorganisaties
 - De 2 scholen die reeds aan aanbod doen voorzien meer een ruimte om huiswerk te maken, alle leeftijden zitten door elkaar.
 - Bij 1 van die 2 scholen met een aanbod is intensievere begeleiding mogelijk.

Samenwerking Lierse scholen

- Sterkte: voorzichtige vooruitgang
- Knelpunten: visie op huiswerkbeleid - welzijnsbeleid
visie omzetten in actie (afgestemd op doelgroep)
vanuit de Lierse projecten: minder vlotte samenwerking,
moeilijkere communicatie, ...
- Aandachtspunt: diversiteit aan scholen in Lier
- Nieuwe initiatieven: opstart overleg projecten schoolse ondersteuning,
opstart overleg zorgcoördinatoren (zie bouwstenen samenwerking).

4. Bouwstenen samenwerking

Methode – Interprofessionele dialoogtafels

Wie?

- Zorgcoördinatoren
- CLB's
- Brugfiguren

Focus bevraging

- Drempels in de samenwerking?
- Wat helpt in de samenwerking?
- Reflectie op ervaringen ouders
 - Via interviews met ouders
 - Via ondergroepen

Zes bouwstenen voor samenwerking

6 BOUWSTENEN

VOOR SAMENWERKING TUSSEN SCHOOLTEAMS EN WELZIJNSPROFESSIONALS

Werken aan
communicatie

Werken aan
afstemming en
taakafbakening

Werken aan
en vanuit een
gemeenschappelijk doel

Werken aan
relatie

Werken aan
respect en
vertrouwen

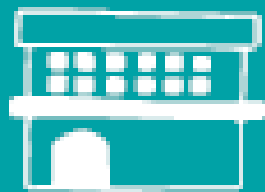

Werken aan
betrokkenheid op
verschillende niveaus

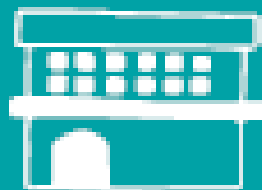
- Uitwisseling -

1. Welke bouwstenen zijn makkelijk te realiseren?

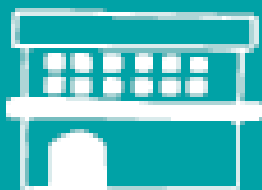
2. Waar zien jullie uitdagingen?

5. Q&A

Check onze materialen via QR
Mail ons: onderwijs.welzijn@hogent.be

Contact en materialen lerend netwerk brug naar onderwijs – stad Lier

- Steeds bereikbaar voor verdere vragen, opmerkingen of suggesties.

Stad Lier – Karima Adouiri – Consulent diversiteit

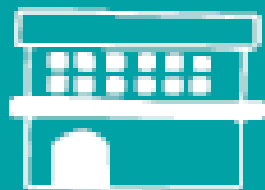
0477 98 22 06

karima.adouiri@lier.be

- Toegang tot materialen

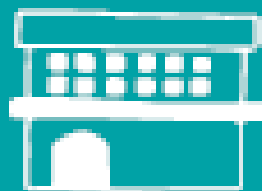
[Actie 15 - Brug leggen naar onderwijs | Vlaanderen.be](#)

**Vragen,
opmerkingen,
suggesties?**

BEDANKT

celine.mertens@hogent.be
Eva.vens@hogent.be

**EQUALITY
RESEARCH
COLLECTIVE**

**HO
GENT**